

lecteerd onder voorwaarden van *low input*, geven goede resultaten in de bioteelt en in regio's met verstrengde bemestingsnormen, maar blijken ook toppers in de gangbare landbouw. De inspanningen voor de ontwikkeling van rassen die ook met *low input* renderen, zou bijvoorbeeld door de overheid ondersteund kunnen worden!"

Biologisch model als voorbeeld

"Gebrek aan teeltrotatie en een te beperkte biodiversiteit heeft een hoge ziektedruk als gevolg", aldus Van Waes. "Goede teeltvoorwaarden, steunend op een duurzaam bodembeheer, zijn onontbeerlijk en daar is het biologische model uitstekend voor geschikt. In de bioteelt vormen plant en

Aanbod biologisch zaaizaad en pootgoed groeit

Van bio-uitgangsmateriaal, dat mooie opbrengsten geeft en aan de markteisen voldoet, bestaat al een ruim aanbod – ook in Vlaanderen. Is het geschikte biozaad van je keuze niet beschikbaar, dan staat Europa ontheffing toe. Misschien is zaadwinning op je bedrijf een interessante bijkomende tak als je eenmaal de biologische teeltmethoden onder de knie hebt.

– SOFIE HOSTE, INNOVATIESTEUNPUNT –

Het biologische uitgangsmateriaal vormt een belangrijke pijler van de bioteelt, ook al tijdens de omschakelingsperiode. Zaadproductie maakt onlosmakelijk deel uit van de biologische kringloop van rasontwikkeling tot eindproduct. Het gebruik ervan is een onontbeerlijke stap om de biologische productieketen te sluiten. Het bio-uitgangsmateriaal moet bovendien beantwoorden aan specifieke criteria om een goede productiestart te verzekeren. Bio vraagt een ander rasconcept en rassen met voldoende groeikracht om in de eerste groeifase het onkruid voor te zijn. Er is nood aan robuuste rassen met een brede weerstand. Naast specifieke ziekteresistenties is ook flexibiliteit nodig om bestand te zijn tegen stress bij wisselende groeiomstandigheden. Het aanbod van biozaden en bioplantgoed groeit. Zaadhuizen zijn bereid de opstap te maken naar biologische veredeling voor de ontwikkeling van meer geschikte biologische rassen.

Op weg naar duurzame landbouw

Europa wil op termijn de input van meststoffen, en vooral van gewasbeschermingsmiddelen, reduceren. Veredelingsbedrijven zien dat de eigenschappen van de biologische teelt ook interessant kunnen zijn voor de gangbare landbouw, die zich duurzaam moet ontwikkelen. Prof. Johan Van Waes van het onderzoeksdomin Teelt en Omgeving van het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO), eenheid Plant: "We stellen vast dat de klassieke veredeling in haar onderzoek meer en meer criteria opneemt die gelinkt zijn aan *low input* in het kader van duurzame landbouw. Dit houdt een betere opname en nutriënte-efficiëntie, minder behoefte aan input van meststoffen, een betere ziekteresistentie, minder gewasbescherming en een betere droogteresistentie in. Interessante eigenschappen van biozaad zijn zeker ook nuttig voor de gangbare landbouw. Nieuwe rassen, ges-

bodem een geheel. We moeten zorgen voor een gezonde, levende bodem waarin planten zich goed kunnen ontwikkelen en een betere weerbaarheid kunnen opbouwen. Dat is de garantie voor de toekomst. De biosector is echter niet alleen waardegedreven, maar produceert ook voor een markt. Telers staan onder druk om aan bepaalde normen te voldoen om hun product te vermarkten. Zaad dat snel opkomt, een goed onkruidrukkend vermogen en een goede ziekteresistentie heeft, dat is de wens van zowel de biologische als van de gangbare telers. Veredelingsbedrijven – zoals Enza en Rijk Zwaan in Nederland – leveren al jaren belangrijke inspanningen om biologisch zaaizaad en rassen op de markt te brengen. Voor een aantal gewassen blijft het moeilijk om een ras te creëren dat aan al deze teeltcriteria voldoet en bovendien nog een goede opbrengst én een prima kwaliteit garandeert. Het droomras is nog niet direct voor morgen", besluit Van Waes.

Ontheffingsmaatregelen

Europa legt voor de biologische productie de verplichting op dat zaaizaad, plantgoed, stekken en pootgoed, ook biologisch geteeld moet zijn. Het mag niet ontsmet of behandeld zijn met chemisch-synthetische middelen. Bovendien mag er geen gebruik gemaakt zijn van ggo. Elke lidstaat moet een databank bijhouden van alle zaden, pootgoed, plantgoed en rassen die vermeerderd zijn conform de biologische teeltmethode en beschikbaar zijn in het land. Als je overweegt om te schakelen of in omschakeling bent, kijk dan op de Belgische online databank via

www.organicxseeds.be om te weten welke rassen van biologisch zaaizaad of pootgoed in België beschikbaar zijn. Zaadhuisen kunnen hun aanbod via deze nationale databank kenbaar maken.

Deze databank dient ook als basis voor het verlenen van ontheffingen. Wanneer je in omschakeling bent en geen biologisch uitgangsmateriaal van een geschikt ras kunt verkrijgen, is het toegelaten gangbaar niet-ontsmet basiszaad en vegetatief teeltmateriaal (pootgoed, stekken, ...) te gebruiken. De wetgeving geeft je de kans om, in functie van een rendabel bedrijf, toch gangbare rassen te gebruiken. De gemotiveerde aanvraag tot ontheffing doe je door middel van een online beschikbaar aanvraagformulier op de hoger vermelde website. De ontheffing is een teeltseizoen geldig. Het controleorgaan kan de aanvraag weigeren en mag onaangekondigde controles op je bedrijf in omschakeling uitvoeren.

Naar groter aanbod van biozaad

Telers in omschakeling en biotelers vinden biologisch zaad een goed uitgangspunt, maar het moet wel praktisch haalbaar zijn én rendabel blijven. De druk van de markt is groot! Telers die leveren aan veilingen – de langeketenverkoop – moeten aan de eisen van de koper voldoen. Het uitgangsmateriaal moet garantie bieden op een goede opbrengst én de gewenste kwaliteit. Voor kleine gewassen is de productie van biozaad soms te klein, wat de zaadkosten de hoogte injaagt. In Nederland is voor telers, aangesloten bij een telersvereniging, de meerprijs van biozaad gesubsidieerd via GMO-steun. De Vlaamse biosector stelde aan de Vlaamse overheid de vraag of dit ook voor Vlaanderen mogelijk is.

In deze complexe materie spelen naast economische knelpunten en technische uitdagingen ook veel actoren een rol. Ook voor de boer in omschakeling bestaat de uitdaging erin om een goed evenwicht te vinden tussen ontheffing om te kunnen voldoen aan de markteisen en blijven zoeken naar evenwaardig biozaad en bio-

plantgoed. De biosector moet de zaadhuisen blijven prikkelen om het bioaanbod te verruimen en intussen moet de boer in omschakeling de kans krijgen om een leefbaar bedrijf uit te bouwen.

“Dat is de moeilijke evenwichtsoefening die we proberen te maken. Door de inspanningen die de zaadhuisen leveren, gelo-

FOTO: PATRICK DIELEMAN

ven we sterk dat we naar volgend jaar toe weer een stap vooruit kunnen zetten. Zo schuiven we stilaan op in de richting van een sluitend beleid voor biozaad in Vlaanderen”, aldus *Lieven Delanote* van het PCBVT.

Zaadautonomie geen utopie

Greet Lambrecht runt met haar man de Akelei, een biodynamisch vollegrondstuinbouwbedrijf. Ze is een sterk voorstander van het gebruik van eigen zaadvaste rassen. “Dat tegenwoordig bijna alleen F1-hybride zaden beschikbaar zijn, vind ik zorgwekkend”, zegt ze. “Het verengt de genetische basis van onze planten. Bovendien gaat de genetische diversiteit verloren en daarmee ook het vermogen tot aanpassing en regeneratie. Aan heel veel zaadvaste rassen wordt niet meer gewerkt.

Het aanbod moet dringend verruimd worden. Voor bepaalde gewassen biedt zaadautonomie zeker mogelijkheden, zowel bij directe afzet via thuisverkoop, pakkettensysteem, als bij levering aan de groothandel. Een groot voordeel is ook dat de bioboer zelf de planten selecteert waaruit hij zaad zal winnen. De beslis-

sing ligt volledig bij hem. Met de werkgroep Eigen Zaadteelt willen we de zaadteelt terugbrengen op het bedrijf waar het thuishoort. Zaadwinning moet weer dichterbij de land- en tuinbouw zelf komen. Zaadautonomie creëert ook een grotere verbondenheid met je gewassen. Je bent bewuster met voedselproductie bezig. Het brengt verdieping en verruiming van je inzichten over gezond voedsel. Het werkt echt bevruchtend.”

De diversiteit in groenterassen is vaak het resultaat van jarenlange vindingrijkheid en creativiteit van generaties tuinders. De Vlaamse werkgroep ‘Eigen Zaadteelt’ zet zich in voor het behoud van telersselecties op de bedrijven. Ook de kennis om ze in stand te houden, moet doorstromen naar een nieuwe generatie telers, vindt de werkgroep. Binnenkort gaat hun nieuwe website www.zelfzadentelen.be online. Ben je bezig met eigen zaadwinning op je bedrijf of heb je interesse? Neem dan contact op met Louis De Bruyn, tel. 015 33 03 53, louis.debruyne@telenet.be of akelei.jd@skynet.be. ■

Biologisch ondernemen kan een interessante uitdaging zijn voor jouw bedrijf!

Wil je de mogelijkheden van bio op jouw bedrijf nagaan? Neem dan vrijblijvend contact op met Sofie Hoste, via 0494 98 23 69 of info@biozoektboer.be. Bio zoekt Boer is een gezamenlijk initiatief van Bioforum, ABS en Boerenbond. Het project wordt financieel gesteund door de Vlaamse overheid.

Waar koop je biorassen?

In de digitale databank voor België op www.organicxseeds.be vind je een volledig overzicht van alle aangeboden biorassen. Grote zaadhuisen als Rijk Zwaan, Vitalis en Bejo in Nederland zijn marktleiders voor de professionele biogroentetelers die aan de veilingen leveren. Deze bedrijven verkopen niet alleen biologisch zaadgoed, maar ze produceren en veredelen ze ook. Tuinders met thuisverkoop vinden een mooi aanbod van zaadvaste rassen bij De Bolster, en in ons land bij Biosana. Plantenkwekerij De Koster in Merchtem biedt een gamma gecertificeerd bioplantmateriaal van groenten aan. Arpobel levert biologisch pootgoed voor georganiseerde aankoop. Binst in Grimbergen, marktleider in pootaardappelen, heeft een biologische lijn onder de naam Bioterra. Voor granen kan je in ons land terecht bij Molens Dedobbeleer in Halle. Barenbrug heeft een biolijn voor graszaden die je bij plaatselijke verdelers vindt. Op de website www.bioforum.be vind je een overzicht van leveranciers. Kies bij producenten in het menu voor ‘afnemers’.